

EDİTÖRDEN / From the Editor

Diyanet İlmî Derginin değerli okurları,

Geride bıraktığımız yüzyıl din eğitimi için pek çok gelgite sahne olmuştur. Zira modern paradigmaya göre din artık bir tarihi ve ne ona ne de onun uzanımlarına yer vardı. Başkalarına göre ise hiç kaybolmamış ve sıranın kendisine geleceği günü bekliyordu. Nitekim öyle de oldu. Daha yüzyılın yarısı yeni tamamlanmıştı ki modern ve pozitif düşüncenin beraberinde getirdiği, “insanlık dininin” bıraktığı ahlâkî yıkımı ortadan kaldırmak için insanlığın her zamankinden çok, dine ve onun getireceği huzura ihtiyacı olmuştur. Din ve değerlerin, 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren yeniden keşfedilmesi ve birçok alanda etkinliğini yeniden hissettirmesi günümüz Batısında “dinin geri dönüşü” olarak adlandırılmaktadır. Dinin bu geri dönüşü, geçmişte olmadığı şekilde dine olan bakışı etkilemiş ve yeni bir çerçeveyi geliştirmiştir. Bu bağlamda dinin ve onun eğitiminin nasıl bir dönüşüm geçirdiğini irdelemek son derece önemli bir vaziyet almıştır. Bir başka ifadeyle modernizm, postmodernizm, küreselleşme ve çokkültürlülük gibi yeni durumlarda din eğitiminin içerik (Ne), metodik (Nasıl) ve hedef kitle (Kime) açısından yeniden değerlendirilmesi bir zorunluluk olmuştur. İşte Dergimizin bu sayısı yeni dönemde din eğitiminin aldığı/alacağı yol konusunda yeni bakış açıları sunmak amacıyla siz okurlarımız için özel olarak hazırlanmıştır. Bu kapsamda dergimiz disiplinlerarası yaklaşımla kaleme alınmış dokuz makaleyi siz okurlarımıza ulaştırmaktadır.

“Modern Bir Fenomen Olarak Postmodernizm ve Postmodern Bireyin Din Eğitiminin Eleştirisi” başlıklı makalesinde Süleyman Gümüş, ilk olarak postmodernite olgusu ve karakteristik özelliklerini açıklanmış, sonrasında ise postmodernitenin din eğitimi ve eğitime etkilerini analiz etmiştir. Gümüş Batının özellikle rasyonalite tekeli elinde bulundurması, modernist ve postmodernist ilke ve olgulara karşı eleştiri ve şüphelerin yüzeysel veya kısa erimli olmasına yol açtığına dikkat çekerek, modern insanı yani ‘birey’i bütünlüklü bir şekilde analiz edebilecek bir disiplinin kurulması ve din eğitiminin pratik bir metafizik olarak yeniden tasarlanması gerektiğini vurgulamaktadır.

Son yüzyılda dinin geçirdiği dönüşümü siz okurlarımıza sunan bir diğer makale de Fatih Kurt tarafından kaleme alınmıştır. Kurt, “Küreselleşen Dünyada Din ve Dinî Değerler” isimli makalesinde 1980 sonrası belirgin bir şekilde ortaya çıkan ve kısa sürede tüm dünya toplumları etkisi altına alan küreselleşmeyi ve onun din ve değerler üzerindeki etkisini incelemiştir. Yazara göre küreselleşme şokunu atlatan Müslümanlar küresel bir dünyada İslâm’ı canlandırma, yaşama ve aktarma çabasına girmeye başlamış ve bu temelde eğitim görmüştür. Ancak küreselleşmeye hitap edecek bir eğitim modelini gerçekleştirememişlerdir. Buna rağmen her şeyin bitmediğinin altını çizen Kurt, İslâm’ın sağlam ve güçlü esaslarından ilham alan İslâm dünyasının, eğitimde yeni yaklaşım ve modellerle yeniden toparlanma sürecine girdiğini ileri sürmektedir.

Modernizm ve postmodernizm sürecinde din eğitiminin geçirdiği dönüşümü sorgulayan bir başka makale de “Eğitimin Sosyolojik Temelleri Bağlamında Postmodern İklim ve Din Eğitimi” başlığı ile Hasan Meydan tarafından siz okurlarımızın dikkatine sunulmuştur. Postmodernizmin, modernizmin iddia, yöntem ve hedeflerine ilişkin eleştirel bir tutumu ifade ettiğini belirten Meydan, 1960’lı yıllardan bu yana entelektüel alanda sıkça tartışılan postmodernizm son yıllarda teorik tartışmalara malzeme olmaktan öteye geçerek hayatın tüm alanlarına sirayet ettiğini belirtmektedir. Makalenin, Türkçe literatürde çoğunlukla postmodern teorisinin kendisini ve din alanına etkisini anlamaya yönelik çalışmalarından ayrılarak, daha çok postmodernitenin yansımalarını barındıran pedagojik kavram ve kuramlara, din ve ahlâk eğitimi alanındaki etkilerine ve postmodern iklimin oluşturduğu

psiko-sosyal gerçekliği genel olarak eğitim, özelde de din eğitimi açısından incelemeye odaklanması ile alan yazına özgün bir değer kattığını ifade etmemiz gerekir.

Dergimizin bu sayısında okurlarımıza sunduğumuz diğer bir çalışma da “Din Eğitiminin Amaçları ve ‘Belirsizliklerle Uyumlu Yaşayabilme Becerileri’” başlıklı makaledir. Fatih İpek tarafından kaleme alınan makalede belirsizlik (müphemlik) olgusu din eğitiminin amaçları açısından ele alınmıştır. Çalışmada din eğitiminde müphemlik konusunda zararlardan korunma ve faydalardan yararlanma dengesini kurulabilecek bakış açısının geliştirilmesine yardımcı olabilecek bir tartışma siz okurlarımıza sunulmuştur.

Dergimizde yer alan bir önemli çalışma da “Oto Kontrolün Sağlanmasında Kur’ân’da ki Bazı İnanç ve Ahlâkî Kavramların Rolü” isimli makalesi ile Musa Turşak tarafından hazırlanmıştır. Yazar makalesinde kişinin kendine söz geçirebilme ve arzularını dizinleyebilme gibi anlamlara gelen oto kontrol kavramının, çağdaş terminolojinin önümüze koyduğu bir kavram olarak algılandığını, halbuki Kur’ân-ı Kerim’de, iman ve ahlâk konularının, ödül ve ceza ifade eden kavramların eşliğinde otokontrol bilincinin kazandırılmaya çalışıldığını ileri sürmekte ve ayetlerle bezenmiş bu güzel makaleyi sizlerin istifadesine sunmaktadır.

“Postmodern Dönemde Sosyal Medya Alanları Üzerinde Din” adlı çalışmalarıyla Aziz Yenişol ve Handan Karakaya, postmodern dönemin son derece önemli bir ögesi olan sosyal medya konusunu ön plana çıkartarak dinin sosyal medya alanları üzerindeki etkisini incelemiştir. Postmodern dönemde bireyin sosyal medya üzerinden yeniden bir toplumsallaşma yaşadığına dikkat çeken yazarlarımız, postmodern dönemde sosyal medya alanlarında dinin pratik edilme biçimlerine odaklanmakta ve sosyal medya alanlarına yeniden inşa edilen dinî pratikleri siz okurlarımızın dikkatine sunmaktadırlar.

Bir önemli çalışma da “Aile, Psikoloji ve Din: Aile ve Dini Rehberlik Bürosu (ADRB) Çalışanlarına Yönelik Psiko-Eğitim Örneği” başlığı ile Hatice Kılınçer tarafından sizlere sunulmuştur. Ülkemizde Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından aileyi koruma ve desteklemek amacıyla Aile ve Dini Rehberlik Bürolarının kurulduğunu belirten Kılınçer, çalışmasında, sahadaki uzmanların mesleki yeterliliklerini ve sunulan danışmanlığın niteliğini arttırma ve disiplinler arası çalışmaya katkı sağlamak amacıyla bir psiko-eğitim örneği ortaya koymaya çalışmıştır.

Konu merkezine aileyi ve ailede din eğitimi koyan bir başka çalışma da Gülsüm Pehlivan Ağırakça tarafından “Türkiye’de Aile Eğitimi Uygulamaları: Ailede Din Eğitimi Programı (ADEP)” başlığı ile siz okurlarımızın istifadesine sunulmuştur. Son yıllarda farklı iç ve dış etkenlerin aile kurumu üzerinde bir takım değişikliklere yol açtığının ve anne babalar kadar çocukların da bu durumdan olumsuz etkilendiğinin altını çizen Ağırakça, Ailede Din Eğitimi Programı (ADEP) adı altında ailelere yönelik düzenlenen din eğitimi programları sayesinde ailelere, 0-18 yaş aralığındaki çocuklarına din eğitimi verirken sahip olmaları gereken bilgi ve becerilerin kazandırılmaya çalışıldığını ifade etmiştir.

Dergimizin bu sayısında siz okurlarımızın dikkatine sunduğumuz son makalesi ise, “Yaygın Din Eğitiminde Uzaktan Öğretim Uygulamaları ve Online Cami Dersleri” isimli Yusuf Batar, Gülşen Sayın ve Serkan Demir tarafından kaleme alınmıştır. Yazarlarımız, yaygın din eğitiminde uzaktan eğitim uygulamalarının imkânları ve sorunlarıyla ilgili teorik tartışmaların yanısıra, uzaktan eğitim programlarının bir uygulaması olarak çevrimiçi cami dersleriyle ilgili uygulamaların analizini gerçekleştirmişler ve çevrim içi eğitim yöntemlerinin güçlü ve zayıf yönlerine ilişkin bazı bulguları siz okurlarımızın istifadesine sunmuşlardır.

Dergimizin okurlarımıza ve ilim dünyasına hayırlı olmasını dilerken, bu sayının hazırlanmasında emeği geçen tüm ekip arkadaşlarıma şükranlarımı sunarım.